

Put prema Mjesecu

Uvijek ciljaj prema Mjesecu, reče netko. Jer ako promašiš, naći ćeš se među zvijezdama. Dobro, ako bi se ovo shvatilo doslovno, vjerojatno baš ne bi bila dobra ideja izgubiti se među zvijezdama. Jasno je, međutim, kako su Mjesec i zvijezde ovdje metafora za velike životne ciljeve. I doista, kad se ljude u godinama pita postoji li nešto za čim u životu žale, najčešće spominju dvije stvari; žale što nisu više vremena provodili s osobama do kojih im je najviše stalo i žale što si u životu nisu postavljali izazovnije ciljeve. Pa si vi mislite...

A u međuvremenu, pročitajte ovdje dva članka o ciljnim orijentacijama kod učenika, tj. na što su pretežno usmjereni kad uče: na to da nauče, na to da dobiju dobru ocjenu ili na to da se provuku sa što manje truda. U prvom članku **Ines Stanišak Pilatuš, Lana Jurčec i Majda Rijavec** su istraživale dobne i spolne razlike u ciljnim orijentacijama kod učenika od trećeg do osmog razreda kao i povezanost tih orijentacija s općim školskim uspjehom te s ocjenama iz matematike i hrvatskog jezika. Dakle, postoji opći trend da se s godinama školovanja smanjuje orijentacija na učenje, a povećava orijentacija na izbjegavanje truda. Općenito, djevojčice su više od dječaka orijentirane na učenje, dok su dječaci više od djevojčica orijentirani na izbjegavanje truda. No, to vrijedi uglavnom za mlađe učenike; kasnije ta razlika nestaje. Jedini značajan prediktor za sve tri mjere školskog uspjeha na cijelom uzroku je orijentacija na učenje. To znači da bolji opći školski uspjeh i bolje ovjene iz hrvatskog i matematike imaju oni koji uče da bi naučili.

Autorice drugoga članka na temu učeničkih ciljnih orijentacija su **Morana Koludrović i Ina Reić Ercegovac**. U njihovom su istraživanju sudjelovali učenici šestog i osmog razreda osnovne škole te prvog i četvrtog razreda srednje škole. I one su dobile evidentan trend opadanja svih aspekata motivacije s porastom dobi. Eto, čini se da s dobi opada zadovoljstvo školom; sve je više negativnih emocija prema školi a učenje se sve manje percipira kao nešto zabavno i izazovno. A s druge strane, o puno stvari koje bi trebali znati – pojma nemaju ili, još gore, *misle* da znaju.

Žaklin Lukša, Ines Radanović i Diana Garašić provele su zanimljivo istraživanje o učeničkim miskoncepcijama, tj. *krivim pojmovima* u nastavnim sadržajima biologije. Uzorak im je obuhvatio čak 8691 učenika iz 41 osnovne škole i 36 gimnazija. Dijagnosticirane miskoncepcije kategorizirane su prema uzrocima njihovog nastanka. Primjerice, neke nastaju kao posljedica nerazriješenih predkonceptija iz svakodnevnog života (*Ako cijeli dan ništa ne jedemo, izgubit će se naše zalihe masti ili Kad imamo povišenu temperaturu, treba piti vrući čaj*), neke zbog nerazumijevanja korištenih pojmova ili zbog nerazlikovanja značenja istih pojmova u svakodnevnom kontekstu i znanosti ali neke i kao posljedica neprimjerene informacije u udžbenicima pa i neprimjerene informacije nastavnika (*Pticama je zimi hladno pa zato sele na jug*) itd., nisam ih sve ni navela. E sad, vjerojatno nije problem misliti kako *Punoglavcima u akvariju ne rastu noge jer nemaju gdje skakati*, ali vjerovati kako je *Ovulacija uvijek 14. dan ciklusa...* Dobro da je uveden zdravstveni odgoj pa će djeca naučiti i o vrućem čaju i o zalihama masti i o ovulaciji i neće ubuduće ovako *padati s Marsa*.

Doduše, ponekad se čini da je sasvim svejedno što ih se formalno poučava. **Boris Jurič, Vicko Krampus i Marta Račić** proveli su istraživanje koje je pokazalo kako studenti u marketinškoj struci u visokom postotku preferiraju neke (uvriježene) engleske nazive, kao što su *brand, makeover, event, brain storming* - usprkos postojanju hrvatskih inačica koje ih se poučava u okviru poslovnog hrvatskog jezika. Pročitajte koji su anglizmi ipak nadvladani domaćim riječima. A u članku **Marte Vrkić i Vesne Vlahović Štetić** doznajte koje strategije učenja koriste studenti Ekonomskog fakulteta i Fakulteta elektrotehnike i računarstva, što misle o tim strategijama te jesu li i koliko su im uvjerenja o strategijama povezana s uspjehom u studiju. Dosadašnja istraživanja pokazala su kako poučavanje i usmjeravanje učenika na opažanje vlastitih procesa učenja može dovesti i do češćeg korištenja drugih samoregulacijskih procesa i do boljeg uspjeha u učenju.

Dvije pedagogice: **Ankica Rakas-Drljan** iz Gvozda i **Ivana Mašić** iz Petrinje, udružile su snage, sastavile anketu i uz pomoć pedagoga iz još 33 osnovne škole Sisačko-moslavačke županije ispitale ukupno 761 učenika 7. razreda o njihovim navikama učenja, motivaciji za učenje i pratećim odgojnim postupcima roditelja (ono, koliko ih pohvaljuju za učenje ili ih tjeraju na učenje). Uspoređivale su odgovore učenika i učenica, te odgovore s obzirom na opći školski uspjeh u prethodnom razredu. Gledajući općenito, učenici imaju slabo razvijene navike učenja a samo ih 11% voli učiti. Za nadati se je da će se pedagozi ponovno udružiti i smisliti strategije za razvoj navika učenja i veću ljubav prema učenju ☺. A u ovom je našem broju čak nekoliko članaka koji mogu pritom biti od pomoći.

Ubrzo nakon što je 1983. godine predstavljena stručnoj i inoj javnosti, Teorija višestrukih inteligencija Howarda Gardnera usidrila se u obrazovanju – najprije i najdublje u američkom, dakako. Tamo je lako prigrljena ideja kako je svaki učenik inteligentan na svoj način i da bi odgojno-obrazovni proces morao uvažavati ove razlike i da bi morao omogućiti svakom učeniku da razvije svoje specifične potencijale. Doslovno se stoljećima, da ne kažem tisućljećima, premda i o tome ima zapisa (primjerice, još je Kvintilijan u prvom stoljeću tvrdio kako djecu treba što bolje upoznati i individualno im pristupati!) p(r)ovlači ideja o individualizaciji, s više ili manje jasnim uputama kako to doista i provesti u praksi odgojno-obrazovnog rada: osobito u procesu vrednovanja i ocjenjivanja. Svi ćemo se, u principu, složiti kako se mačku ne isplati poučavati letenju ali radit ćemo baš to. Jer, to traži nastavni program, to traže savjetnici a i mačka treba ocjenu da bi se kasnije upisala negdje gdje joj ta ocjena ionako neće trebati. Mogla bih sad još u nedogled o tome (a čini mi se da mi i nije prvi put da se ovdje dotičem ove teme) pa ću se vratiti na početak: **Irena Sovar** nam prikazuje knjigu *Teorija višestrukih inteligencija diljem svijeta* koju je napisala skupina praktičara iz raznih dijelova svijeta opisujući svoja iskustva implementacije Gardnerove teorije u školi. (Gardner je jedan od urednika knjige.) Knjiga kod nas nije prevedena (sumnjam da će i biti), no možete potražiti *Višestruke inteligencije u razredu* - Thomasa Armstronga (Educa).

Prije neku godinu, jedan mi je kolega, istovremeno dirnut i zgranut, pokazivao album fotografija što ga je njegova unučica dobila na kraju vrtića. Dirnut samim tim činom (da, nisam napisala da je vrtić u Švedskoj), no zgranut nekim od fotografija, Dakle, na jednoj trogodišnja djeca, sjede i spavaju u kolicima koja su nanizana ispod nadstrešnice, na otvorenom. Zima je, snijeg pada, djeca istina imaju kapute i kape no iz nosa im se slijeva... a oni – spavaju li spavaju. (Zamislite što bi se dogodilo da takav prikaz bude zabilježen u nekom našem vrtiću.) E, u Švedskoj je sredinom prošlog stoljeća nastao koncept šumske škole, zapravo vrtića, na otvorenom pa na prijašnji opis ne reagiraju zgražanjem. Kao ni u drugim zemljama gdje se taj pristup proširio. Kako se on primjenjuje u Danskoj pročitajte u prikazu knjige **Jane Williams-Siegfredsen: Razumijevanje koncepta Danske šumske škole** koji nam je pripremila **Violeta Valjan Vukić**.

Ante Bežen prikazuje novu knjigu **Vladimira Vujčića: Opća pedagogija – novi pristup znanosti o odgoju** kao „suvremen, izvoran, sveobuhvatan, sistematičan, znanstveno utemeljen te stručno intrigantan i misaono otvoren udžbenik pedagogije (kojemu danas u Hrvatskoj nema konkurencije)“. Dio u zagradi preuzet je iz pogovora knjige koji je Bežen napisao kao recenzent. Točno tako.

I za kraj, još jedna knjiga **Ive Perića**. Ovaj put radi se o zbirci novela i pripovjedača *Nemiri u raju*. Ja sam, naravno, odmah pomislila da je škola taj raj. Možda ćete

se nasmijati ali nisam skroz pogriješila. Ima tu cijeli niz književnih opisa o učenicima, roditeljima, obiteljskom i školskom odgoju, učiteljima i profesorima a **Franko Mirošević** koji zbirku prikazuje obećava „pravi užitak čitanja“. Pa uživajte. A kako je kraj godine, pa time i vrijeme inventura, razmislite o svojim ciljevima: nikad nije kasno usmjeriti ih prema Mjesecu – zvijezdama. Sretno vam bilo,

Dubravka Miljković